

Utbildningsutskottets betänkande

1976/77: 5

med anledning av motion om lärares fortbildning

Motionen

1975/76: 1489 av fru Sundberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär anvisningar till länskolnämnderna i syfte att underlätta lärares fortbildning i ämne som ingår i blockämne enligt vad som anförts i motionen.

Lönförmåner för lärare enligt allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (AST) 19 § 6 b) under tjänstledighet för studier

1. *Oavkortad lön* om arbetsgivaren (regeringen) finner studierna synnerligen betydelsefulla från tjänstesynpunkt.

Oavkortad lön utgår enligt regeringsbeslut 1976-06-23 under tjänstledighet 2—4 veckor till lärare i grundskolan, gymnasieskolan m. fl. för deltagande i arbetslivsorientering eller för yrkesstudier eller för deltagande i fortbildningskurs som skolöverstyrelsen (SÖ) prövar vara av särskild betydelse för undervisningen.

2. *Lön med B-avdrag* om arbetsgivaren (efter SÖ:s delegationsbeslut vederbörande länskolnämnd) finner studierna angelägna från tjänstesynpunkt, dock högst 360 dagar under en tioårsperiod.

Enligt uppgift från SÖ bedöms enligt praxis i princip endast studier i tjänstens ämnen som angelägna från tjänstesynpunkt. Lärare i grundskolan med treämnestjänst kan åtnjuta lön med B-avdrag för fördjupningsstudier upp till 60-poängsnivån i vart och ett av tjänstens ämnen. Flertalet lärare i grundskolan är dock utnämnda i tvåämneskombinationer. För dessa lärare har under de senaste åren — av användbarhets- och anställningstrygghetsskäl — prioriterats studier i ett tredje ämne som enligt skolförordningen kan ingå i ämneskombination med de i tjänsten ingående ämnena.

Utskottet

Frågor om ekonomiska förmåner i samband med lärares tjänstledighet för studier regleras i Allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (AST). Jämlikt 19 § punkten 6 b) får lärare som är tjänstledig för studier medges s. k. B-avdrag (ca en tredjedel av lönen) i sammanlagt högst 360 dagar under loppet av tio på varandra följande kalenderår, om arbetsgivaren finner studierna vara angelägna från tjänstesynpunkt. Skolöverstyrelsen (SÖ) har delegerat till länskolnämnd att fatta beslut om lön med B-avdrag.

I motionen 1975/76: 1489 anføres att blocket av samhällsorienterande ämnen på grundskolans högstadium omfattar ämnena samhällskunskap, historia, geografi och religionskunskap och att det kan förekomma att

lärare undervisar i ämne som ingår i blocket utan att han eller hon har utbildning i ämnet. Motionärerna anser det från tjänstesynpunkt angeläget att högstadielärare, som undervisar i samhällsorienterande ämnen, kompletterar sin utbildning med studier i sådant samhällsorienterande ämne som saknas i hans eller hennes tidigare lärarutbildning. Länsskolnämnderna bör därför enligt motionärerna få anvisningar om att sådan kompletterande utbildning skall anses angelägen från tjänstesynpunkt.

Utskottet har inhämtat att flertalet lärare i grundskolan är utnämnda i tvåämneskombinationer. Såvitt gäller dessa lärare har enligt uppgift från SÖ under de senaste åren — av användbarhets- och anställningstrygghetsskäl — ledighet för studier i sådant tredje ämne som enligt skolförordningen kan ingå i ämneskombination med de i tjänster ingående ämnena prioriterats. Det innebär att lärare som är utnämnda i t. ex. religionskunskap och historia, historia och geografi, samhällskunskap och geografi eller samhällskunskap och historia i första hand medgetts ledighet med B-avdrag för studier i annat samhällsorienterande ämne.

Att lärarna har bred behörighet i samhällsorienterande ämnen medför enligt SÖ avsevärda pedagogiska fördelar för undervisningen på grundskolans högstadium.

Enligt vad utskottet erfarit studerar för närvarande under statens avtalsverks ledning en partssammansatt arbetsgrupp, den s. k. B-avdragsgruppen, grunderna för lön med B-avdrag vid tjänstledighet för studier för tjänstemän inom skolområdet. Detta arbete sker med syftet att nå en överenskommelse om tillämpningsregler som är bättre anpassade till dagens situation än nuvarande praxis.

Den i motionen 1975/76: 1489 aktualiserade frågan tillhör de frågor som kan förutsättas bli behandlade av arbetsgruppen.

Utskottet, som i skilda sammanhang understrukt värdet av att behöriga lärare undervisar i de olika ämnena på grundskolans högstadium, föreslår med hänvisning till pågående arbete inom avtalsverkets B-avdragsgrupp att yrkandet i motionen 1975/76: 1489 inte föranleder någon riksdagens åtgärd. Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1975/76: 1489.

Stockholm den 9 november 1976

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Larsson i Staffanstorp (c), Nordstrandh (m), Jönsson i Arlöv (s), Johansson i Skärstad (c), fröken Hörlén (fp), herr Karlsson i Mariefred (c), fru Hjelm-Wallén (s), herrar Strindberg (m), Sundgren (s), fröken Rogestam (c), herrar Hagberg i Örebro (s), Ullenhag (fp), fru Sandéhn (s) och herr Sivert Andersson i Stockholm (s).